

05

A

1860

Q. D. B. V.
DISSERTATIO JURIDICA
DE

PRIVATIONE
LEGITIMÆ,

QUAM
CONSENSU
MAGNIFICI FACTORUM ORDINIS,
PRÆSIDE
VIRO NOBILISSIMO

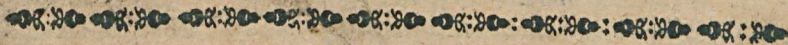
GODOFREDO *Straussen*/

J. U. L.

FAUTORE ATQUE STUDIORUM PRO-
MOTORE ÆVITERNUM DEVENE-
RANDO,
PUBLICÆ DISQUISITIONI
SUBJICIT

CAROLUS AUGUSTUS *von Neigshitz*/

EQVES MISN.
AD. D. XXXI. DECEMBR.
ANNO *cl. lrc. LXVII.*

Literis HENCKELIANIS.

Wittenberg

BESSERER JURIDICA
PRIVATIONE
LEGITIME

05 A 1860

CAROLUS AUGUSTUS
RECTOR
UNIVERSITATIS
HALLENSIS

JUVANTE JESU!

DAtet Civilis Juris campus latissimè, & dum actionum humanarum varietas & moderamen in eodem obviam ubique sunt, hinc atq; illinc ad manum se dant haud pauca, nec ea quidem proletaria argumenta, quæ vel Juris Naturalis dictamen impugnare penitus, vel eidem non congrua adeò videntur. Unde est, quod Jurisprudencia nostra, & ob hanc ipsi Jcti male multis audiant, quasi lidem æquitatis normam justo subtilius investigantes ad iniqua non semel abripiantur. Quam in rem longè arcessere initia vel cumulare tedious exempla, non vacat in præsens. Veniam in rem ipsam potius, & de qua mihi sumpsi, explicabo statim causam. Nimirum cum Patri fas sit, ex quatuordecim in Nov. 115. cap. 3. relatis causis exheredes scribere filios, dubium suboriri poterat, cum Legitima passim Juris Naturalis venditetur, num salvo quoq; eodem tentare exheredationem ac perficere ipse possit? Quod quidem expectare paulo altius nunc animo sedet. Da DEUS feliciter!

Th. I.

Intelligimus per Legitimam definitam à Lege quantitatem bonorum, quæ certis personis, atq; pro nostra re substrata, liberis relinquere debent. Præterquam enim quod impenso amore ferantur in suos natos Parentes, iisdem ipsa naturalis lex necessitatem alendi illos imposuit. Prodeunt ex Parentum semine liberi, adeoque ipsi in se injurii essent, si charissima sua pignora non sustentarent. Quin homicidarum notam turpiter contracturi, si

A 2

eos

eos non ministratis vitæ necessariis perire miserè paterentur, Id quod rationis lumine ductus advertit egregiè Philosophus, dum disertè perhibet, eum, qui vitam dat, etiam ea dare teneri, si- ne quibus illa subsistere haudquaquam possit. Hinc Comici pas- sim servos, filios dominorum heros minores vocitantes, introdu- cunt. Et Isaacum quoque Dominum suum salutabat Abrahami

a) *Vid. Gen. c.*
24. v. 65.

b) *Vid. §. 2.*
Inst. de Hered.
Ovalit. & aif-
fer. §. l. in suis
12. de Liber. &
Postib.

c) *L. cum ra-*
tio. 7. pr. de
Bon. damn.

d.) *Vid. L. Pa-*
pinianus 8. §.
8. de Inoffic.
Testam. l. quæ
nuper 31. C.
eod.

e) *In Nov. 18.*

cap. I.

f) *d. Nov. 18.*

servus administrator. a) Non aliâ fini, quàm ut dominium ali- quod in bonis Parentum competere liberis, nec vanè quidem, sibi putarent. Id quod congruè Jcti reddidère, liberos vivis ad- huc Parentibus quodammodo dominos, & mortuis ipsis, eosdem

olim jam dominos proclamantes. b)

Tb. II. Atque illud potentiale, liceat ita loqui, dominium facit, ut moribundos quoque Parentes Liberorum meminisse nec excludere eos ab omni hereditate oporteat. Ratio enim naturalis quasi Lex quædam tacita liberis Parentum hereditatem addicit, velut ad debitam successione[m] eos vocando, propter quod ne

judicio quidem Parentis, nisi meritis de causis, summo veri ab ea successione possunt. c) Relinqui ergò ex bonis Parentum debe- re liberis, hæcenus Jure Naturæ cautum censetur. Sed cum cer- tam quantitatem per illud determinatam esse adstrui non posset; & verò nimis inhumanum, omni facultate disponendi de bonis suis exuere Parentes, id officii Majestati in Repub. datum cense- batur, ut definiret suis Legibus ad certam mensuram, quam præci- sè Jus naturæ non assignaverat. Quæ determinatio, cum arbitrii civilis esset, alia Jure antiquo Legitima, alia novo statuta legitur. Sufficiebat enim olim pro Legitima quarta pars totius heredita- tis, vel quarta pars portionis ab intestato debite. d) Jure novo v. ca- dem aucta reperitur, e) atq; pro numero liberorum variat. Quod si ergò quatuor vel infra liberi existunt superstites, Triens ipsis: si quinque vel plures, Semis eisdem ex hereditate paterna relinquen- dus venit. f)

Tb. III. Nunc verò illud non proletarium dubium surge- re inde poterat, num Pater certis casibus privare illa Legitimâ queat filium, & si priver, nihil quicquam contra Juris Natu- ralis scita moliri dicatur? Est quidem hæc quæstio disertè in Nov. 115. cap. 3. decisa, ubi quatuordecim causæ retexuntur, ob quas ex-

here

heredare filios detur Parenti. Interim quia in vasta Legum volumina delatus rationum quoque momenta cernere cupit, ne forte adstruere quicquam incautus censeatur, cui conscientia rectae rationis reclamet ipsa, sine metu inobedientiae in easdem penetrare conabimur. Nimis equidem durum, cum Ulpiano g) asserere ubivis, legem ita scriptam esse. Tum quoque indecorum, ad infelix illud asylum h) convolare, non omnium, quae à Majoribus instituta sunt, rationem reddi posse. Sicut enim in nonnullis casuum speciebus ejusmodi remedia insuper habenda haud sunt: ita ex adverso ignorantiae notam produnt, si temerè & praeter necessitatè arcessuntur. Atque ex hinc est, quod usquequaque in rationum pondera descendant Juri, & ad earum ductum mox producant, mox coarctent legum tenorem. Id quod Juri in l. 14. de LL. subinde testatur; quando perhibet: quod contra rationem Juris receptum est, non esse ad consequentias trahendum. Quin Celsus in l. 39. eod. omnis Juris indolem ex ipsa ratione haud obscurè metitur.

Tb. IV. Ab initio notandum apprimè venit, intercedere quandam obligationem inter Patrem & filium. Quamvis enim Grotius i) societatem inter eos inaequalem adstruat; tamen exinde, Patrem non ab omni obligationis vinculo pronuntiat immunem. Nam ipse statim subjicit, ex ejusmodi societate oriri justum quoddam, & quidem aliud ejus, qui regit, & qui regitur. Proinde, quod accuratè ad dictum locum Grotii Cl. Boeclerus monet, vi illius justum constare potest, quid in illos societate comprehensos expetat. Quinimò societas communio est k) quae omninò sine mutuo jure, quamvis inaequali, subsistere haud amat. Hinc duo debita inter Patrem & filium esse posse arguit Johan de Dicastillo: m) alterum ratione dominii, quod nanciscatur filius in bona sua post emancipationem, tum quoque in castrensia constante adhuc potestate: alterum verò ratione naturalis generationis suboriri, ob quam Pater debeat nutrire filium, quem genuit. Quibus Rivetus n) superaddit institutionem in fide, religione & bonis moribus; ut & curam, studium & diligentiam, ut in certo vitae statu pro conditione personae collocetur.

g) *inl. prospexit 12. §. 1. qui & à quib. manum. Lib. non fiunt.*

h) *in l. 20. de LL.*

i) *de J. Bel. & Pac. lib. 1. c. 1. n. 3.*

k) *Magnif. Dn. Ziegl. ad d. l. Grotii.*
m) *de J. & J. lib. 2. tract. 1. disp. 2. dub. 21. & seqq.*
n) *in Praelect. plen. in cap. 20. Exod. v. 12. p. 1351.*

o) d.l.n.23. &
§99.

p) 4. Eth. c. 12.

q) 5. Eth. c. 6.

r) Dn. Habn.
ad Wesenb.
tit. de J. & J.
n. 14.

s) Vid. Paul
Laymann.
Theol. Mor.
L. 5. tr. 10. p. 3.
c. 5. n. 8. Job.
de Lugo. de J.
& J. D. 24. Sect.
8. §. 2. n. 262.

Th. V. Id interim non satis capio, quod de Dicastillo o) ferio inculcat, justum, quod est inter Patrem & filium, quatenus Pater & filius sunt, non esse propriè justum, sive, non attendi inter ipsos justitiam aliquam propriam. Hanc enim tantum cerni inter æquales, quorum numero hactenus filius accenseri haud possit. Imò secundum Aristotelem p) filium esse aliquid Patris, nec tale justum inter eos esse posse, quod sit inter alios Cives? q) sed potius esse aliquid ei simile. Ad aliam virtutem, pietatem nempe, hoc debitum referendum, reductivè verò saltem spectare ad virtutem Justitiæ propriè sic dictæ. Illud enim tantum esse debitum propriè justum Virtutis justitiæ, quod debeatur ratione Juris & facultatis, quæ in altero sit ad aliquid faciendum vel habendum. Illud autem debitum, quo Pater obligetur erga filium ut filius est, non oriri tanquam ex radice aut Jure quod in filio sit contra Patrem; ergò non esse propriè justum. Fieri hinc igitur non posse, ut quis ex Justitia obligetur ratione Juris, quod sub ipsius libera potestate existat, & secundum Aristotelem, iterum non posse ex Justitia Parentem obligari filio, antequam hic è sacris Parentum discedat. Omnia dicta eximie firmari eò, quod filius non sit alter à Patre; non quidem in persona, sed in Jure, h. e. auctoritate aliquid faciendi, quia totum filii Jus sit sub potestate paterna; nullum autem sui ipsius Jure per Justitiam obligari.

Th. VI. Provenit Justitia à justo, ut toties Justitiæ munus obitum rectè dicatur, quoties justè negotium fuerit peractum; hoc verò tum accidere censetur, quotiescunque Juris norma rectè sit observata. Justum porro & æquum cum sit innatum menti humanæ, prius omnino Justitiæ humanæ existit. r) Ubi cunque ergò ex habitu illo instillato vel dictamine rectæ rationis præstari alteri aliquid debet; justum vel maximè propriè dictum habebimus. Nunc vero in confesso ad unum omnes ponunt, post cætera ad alimenta præprimis præstanda liberis obligari Parentes, ut contra Jus Naturale faciat, qui ea denegat. s) Quomodo ergò impropriam Justitiam hic adstruemus? Ipsum equidem Jus Naturale hoc pacto impropriæ notæ arcesseremus, non sine evidenti absurdo.

Th. VII.

Th. VII. Inter æquales adhiberi saltem propriam Justitiam, grande postulatum videbatur. Quidni enim & inter inæquales in proprio sensu eadem subsistet? Est Justitia habitus, quo homines justa volunt & agunt. t) Vel, ut Imperator u) constans & perpetua voluntas Jus suum cuique tribuendi. Jam non æqualis tantum vel inferior sua justa exequi tenetur; sed superior etiam, dum cum subjectis sibi res est, illa sanctè observabit, si justis nomen demereri satagat. Tenetur enim eò eniti, ut & subjectis suum Jus tribuat, quod improprie ipsis deberi, assertu non est tutum. Tentare nempe non ineptè fortean licebit, non minori nexu alligari ad officium suum faciendum superiorem, quam eum qui ex illius nutu & arbitrio dependet. Quamvis enim diversæ debitorum præstationes se dent ad manus, non tamen eadem utriusque præstandi necessitas variat. Ita Princeps & subditi hactenus inæquali vinculo ligantur, quis verò adstruat serio, inter utrosque non cerni proprie justum? Flueret enim inde spontè, Principem contra officium suum veniendo proprie injustum non esse, etiam si cæde, vi & turbis misceret cuncta & Reipub. ruinam moliretur. Proinde ita statuendum esse existimaverim: Sive consideremus debita inter Patrem & filium extra Jus Civile, sive simul hujus rationem habeamus, utrobiq; inter utrosque, propria quædam se commendat Justitia. Quemadmodum enim ex vigore Juris Naturalis ad obedientiam & obsequium præstandum Parentibus devincti vivunt liberi x): ita & Parentes ad alendos & educandos liberos eodem Jure tenentur. y) Jam sicut liberi insuper habentes illam reverentiam septa Juris Naturalis transilire & in sensu proprio in justitiam perpetrare dicuntur; ita perinde & Parentes suum officium negligentes contra ejus Juris scita turpiter committunt. Nec injustitiæ notâ se absolvent, quia contra Jus idque naturale peccavere. Ubi verò est transgressio Juris ibi & injustum: ubi injustum, ibi & injustitia, cum omne concretum involvat suū abstractum. Nunc porrò illud Jus, contra quod deliquit Patrens, proprie tale est. Ergò nec aliter ipsa injustitia se poterit habere.

Th. VIII. Non pigrabimur rem exemplo adumbrare. Faciamus quempiam Parentem, amoris in filium oblitum hunc

t) *Dn. Struv. Exerc. I. adff.*

th. 15.

u) *in pr. Inst. de J. & J.*

x) *L. 2. de J. & J.*

y) *L. 1. S. 3. de J. & J. pr. Inst. de J. N. G. & C.*

crudelius tractare, alimenta ei subtrahere, ipsum non educare, vel periculosè exponere; tùm verò etsi peccaverit circa suum officium Paternum Pater, dicendum tamen foret, ex Johannis de Dicast. sententia ipsum vel planè non vel levius saltem esse coërcendum, eò quòd propriè non deliquerit. Ubi enim non adest injustitia propriè dicta, ibi nec peccatum propriè tale reperietur. Fac planè furoris œstro percussum in suos gnatos favire genitorem, ergone adhuc intra Injustitiæ impropriæ cancellos delictum fuerit, quòd tamen potius circumstantiæ efficiunt atrocius? Tenerem igitur potius, æqvè contra Jus Naturæ, adeoqve ipsum sanctissimum Numen perpetrare nefandum crimen Parentem, qui suum officium deserit audacter, quam filium, qui Parentibus immorigerus eosdem malefactis temerè lacescit.

Th. IX. Quod si porrò Jus Civile simul trahamus in partes, & ex eo Parentibus incumbentia debita pervadamus, patet ad oculos, ex justitia propria eò obligari Parentes. Ita in adoptionem daturi filium,

z) *L. in ad optionibus 5. de Adopt. & E. manc.*

a) *L. 6. §. 3. C. de Bonqvalib.*

b) *d. L. 6. pr.*

c) *Nov. 115. cap. 3.*

d) *L. 29. ff. de LL.*

e) *Vid. Inst. de qui sui alien. Jur. sunt.*

consensum filii expiscari tenebatur. z) In bonis filiorum castrensibus nihil ipsi Juris, a) in adventitiis saltem usufructum, neutiqvam dominium sibi vindicare poterant. b) Morituri porrò Parentes liberis Legitimam relinquere tenebantur. c) Quibus omnibus & similibus casibus convolare ad justitiam impropriè dictam, non fuerit congruum. Nec tueri se satis potuerit contra Juris Civilis auctoritatem Pater, impropriè dictam Justitiæ hic allegando: cum quilibet contra Legem faciat, dum id facit, quod Lex prohibet. d) Qui verò contra Legem perpetrat injustum, quid procul dubio committit. Quin imò inter servos & dominum viguisse aliquam Justitiam propriè dictam Antoninus in suo rescripto e) auctor est, quo contra sævitiam, vel famem, vel intolerabilem injuriam defensos vult servos cum hac clausula comminatoria: Quod si mea Constitutioni fraudem fecerit, sciat me hoc admissum adversus se severius executurum. Jam si Legislatores Civiles contra sui auctoritatem abuti suâ potestate nolunt dominos, & refractarios eo nomine coërcent, quòd injustè transgressi fuerint legum præcepta: multò magis id de Parente affirmandû erit, quem naturalis & ætior conjunctio arctius etiam ad officium Paternum adstringit.

Th. X.

Th. X. Quod ex Philosopho advocatur dictum, filium esse aliquid Patris; id adeo crudè accipiendum non erat; sed ratione potestatis, cui subjacet filius, in suis casibus intelligendum, f) neutiquam verò universaliter pronuntiatio asserendum. Hinc non inconcinna Harprehti ad d. pr. n. 3. distinctio videtur inter officia publica: & munera privata, quæ patrimonium aut facultates concernunt. Priori casu filiusfam. loco Patrisfam. habetur: g) posteriori pro una persona ambo censentur. Sed nec iste respectus unitatis ulterius militat, quàm quoties inter filium ac Parentem & extraneos negotium vertitur: h) ita contrahens filius acquirere Patri, & perinde habebatur, ac si ipse contraxisset. i)

Th. XI. Non displicent, quæ Dn. Vinnius ad §. 3. Inst. per quas person. nob. acquir. n. r. commentatur: Hujus autem necessarii acquisitionis non alia ratio quærenda est, quàm quæ hic & apud Cajum d. l. (in l. quemadmodum 46. de Jur. Dot.) relata est, nimirum quia ipse servus, qui in alterius potestate est, nihil suum habere potest. Est ergo hæc acquisitio ipso jure, ratione scilicet potestatis, quæ facit, ut ne momento quidem aliquo res subsistere possit in persona ejus, qui in potestate est, & per quem acquiritur; sed protinus & necessariò acquiratur ei, qui in potestate habet, dominio vel Patri, (nam & filiusfam. quæ talis hæc pertinet) k) quorum etiam vicem in acquirendo servus ac filiusfam. sustinent, & quibuscum hætenus una persona esse finguntur. Quotiescunque ergò inter Patrem & filium tantum geritur negotium, exulare potius unitatis opinio haud frustra videtur. Quamvis enim inter ipsos non possit iniri obligatio efficaciter & civiliter stringens, l) naturalis tamen exoritur ex contractu inter eosdem inito, quæ nec Jure Civili omni effectu destituitur. m) Quia & ipso Jure Civili civilis quandoque obligatio inter Parentem & filium nascitur, utpote si Contractus initus de Castrensibus aut quasi castrensibus bonis: n) vel etiam adventitiis iis, quæ pleno Jure ad filiumfam. pertinent. o) Unde satis liquet, quod habet Philosophus, filium esse aliquid Patris, saltem secundum quid, ut loqui amant, procedere: tum quoque quandocumque de debitis Paternis quæritur, aliquid contradistinctum Patri esse: aliàs nullum ejus debitum erga filium fuerit, quod tamen ipse hic Joh. de Dicastillo inculcat. Nunc verò si

B

f) *Vid. Vinn. ad Pr. Inst. Qvi test. tut. dar. poss.*

g) *L. filiusfam. 9. de his, qui sui vel alien. Jur. sunt. L. item eorum 6. quod cuius univers. nom.*

h) *Vid. L. 17. §. 4. & fin. ut & LL. seqq. de Pat.*

i) *Vid. Pr. §. 1. J. per quas person. cuique acquir. Habn. ad Wesenb. tit.*

quod cum eo qui in alien. pot. n. 3. p. m. 912. seqq.

k) *L. placet 79. de acquir. her.*

l) *l. Actiones 7. de O. & A. L. Pater 15. §. 1. de Pecul. Cast.*

m) *l. Frater à fratre 38. §. 1. 2. de Cond. Indeb.*

n) *d. l. 15. §. 1. 1. 2. ad SC. Maced.*

o) *Vid. Nov. 117. cap. 1.*

obligatio propriè talis inter Patrem & filium & quidem tam naturalis, quam Civilis subsistit, quidni etiam ex principiis Justitiæ propriæ eandem dijudicabimus? Nec enim ad analogiæ suffugium convolare habemus necesse, ubi in propriis terminis nobis persistere datur.

Th. XII. Quando porrò discrimen molitur Joh. de Dicastillo inter Justitiam & Pietatem, asserens disertè, non ad illam, sed hanc potius Paternum debitum respicere; id quidem moneri poterat, pietatem propriè cultum & reverentiam subjectorum erga superiores importare. Qua ratione eam Tullius de Natura Deor: circumscribit justitiam ad versus Deos, quæ religio alias dicatur; quâ sublatâ non possit constare fides humaniqve generis societas. Et in nostro Jure de filiis in Parentes prædicatur pietas. (p) Quo sensu finiri poterat; *debitum à Liberis Parentibus obsequium, debitus honor, debita reverentia & charitas.* (q) Quicquid ejus sit, concedamus tandem, pietatem etiam Parentum in Liberos dici, (r) tamen eadem Justitiæ non erat ita contradistinguenda, ut ideò hæc in improprietatem quandam degeneraret. Nam & omni Virtuti Justitia inest, quin ipsa tota Virtus est. (s) Juxta vulgatum: *Justitia in se virtutes continet omnes.* Hinc præclare Dominicus Soto (t) docet: *In omni virtute extare obedientia rationem legi debitam: quicquid autem rationem debiti claudat, Justitia formam induere.* Ut adeò non satis congruè sequeretur à pietate ipsa Justitia.

Thes. XIII. Quin imò oratorio potius, quam morali sensu quadrabit pietatis observatio in filium Parentibus. Exuberantem enim amorem expressuri sæpius Oratores rei ipsius indolem adeò anxie haud scrutantur, quos ipsi Icti sæpius æmulati fuere & imitati. Et enim verò teneriorem, quo in liberos feruntur Parentes involvit pietas affectum, jus ipsum inter eos consistens haud intrat. Quocirca si istud disputemus, dubio procul ad Justitiæ incunabula recurrendum erit. Sicut enim à Jure adigè ad officium quilibet potest, quod spontè facere negligebat: (u) ita in eodem Jure reddendo Justitia omninò ob oculos ponenda erit, & ea quidem in sensu proprio, quia & ejusdem indolis Jus esse consuetur. Breviter pietas illa, quam hic urget de Dicastillo spectat

(p) l. In testamento 38. ff. de Fideicom. Lib.

(q) Vid. l. 15. pr. de Inoff. Testa.

(r) per l. Liberrorum 220. §. 3. de V. S. l. 5. ad L. Pomp. de Parric.

(s) Arist. 5. Eth. c. 1.

(t) de 7. & J. L. 3. qv. 1. Ari. 1.

(u) Arg. l. 1. §. 1. de J. & F.

ad

ad exercitium potestatis patriæ, eamque moderatur & mitigat; quorsum repeto l. 5. ad L. Pomp. de Parr. quâ dicitur: *Patria potestas magis in pietate, quam atrocitate consistere debet; ea verò non tollit ipsam Justitiam; sed Pater, dum Jus suum exercet, simul piè h. e. ex amore naturali (x) quo esse in filios solent Parentes, exercere jubetur.* Pietas ergò illa & Justitia mutuas hic quasi sibi porrigunt manus.

(x) *Conf. Francisc. Vivig L. 2. Dec. 322.*

Th. XIV. Dum porrò capitale sui asserti momentum substernit de Dicastillo, subtiliter nimis philosophatur. Supponit nempe, illud tantum esse debitum propriè justum virtutis Justitiæ, sive illam esse Justitiam propriè dictam, & à reliquis virtutibus distinctam, quando quid debeatur ratione Juris & Facultatis, quæ in altero sit ad aliquid faciendum vel habendum. Jam debitum, quo Pater obligetur erga filium, ut talem non oriri tanquam ex radice aut Jure quod in filio sit contra Patrem: ergò nec propriè justum esse. Nimirum id de Dicastillo intendit, quod uti prædicatur Justitia vel justum debitum respectu alterius, ita Jus quoddam sive Facultatem debere competere ei, cui debetur: quam thesin non disputo Auctori. Interim dum ad hypothesin dilapsus negat in filio esse radicatum quoddam Jus, sive quendam facultatem respectu debiti Paterni, nunquam ab ipsius partibus steterim. Ab omni enim Jure alienum est, contendere in Paterna societate filium ad omnis generis honesta obsequia præstanda teneri Parentibus: hos verò erga ipsum omni debito justo propriè dicto esse solutos. Est enim omnis societas congregatio quædam hominum duorum vel plurium boni alicujus consequendi gratiâ. Vel, uti supra, est communio quædam societas. Jam quomodo cõgregatio, quomodo communio obtinere potest, si alteruter in societate respectu alterius nullum planè Jus obtineat? Hinc si filius tantum obligatur ex Justitia Patri, hic illi non, in quonam consistet communio? Fallor, aut Leonina quædam societas inde surget? quam tamen jamdudum quoque deestati ICTi sunt (y) *pr. pro Soc. §. 2. Inst. eod.* Hinc bene Grotius. (z) *Ut autem quis damnum sentiat sine lucro, idèò admittendum non est, quia ita naturalis est societati utilitatum communio, ut sine ea nequeat consistere. Sed & ipse Aristoteles (a) diffinit paternam societatem, quod inter Patrem & Filium à natura constituatur. Hæc verò tantam inæqualitatem aver-*

(y) *vid. l. 63. pr. pro Soc. §. 2. Inst. eod.*
(z) *L. 2. de J. B. & P. c. 12. n. 24.*
(a) *1. Pol. 3.*

tur, quæ à Justitiæ tramite haud propè absit. Proinde sicut, quod supra jam tenuimus, Patri tenetur ad certa debita præstanda ex Justitiæ filius: ita & huic ille rursus ad quædam, quamvis præstatione inæqualia, obligatur ex eadem Justitiæ. Taceo quod Joh. de Dicastillo sententia aperiat tyrannidi fenestras; cum quod de filiis, multo magis de subditis inferri poterit.

Tb. XV. Quod porrò insequitur ex Aristotelis ore, non posse ex Justitiæ obligari filio Parentem, antequam hic ex Sacris ejus discesserit, id si respectu Juris Civilis explicetur, & ex superioribus dictis limitetur, satis bene se habet. Quod si autem constante potestate obligationem naturalem pernegatam voluerit Philosophus, me non habebit consentientem. Nam & alias in Moralibus non usquequaque ipsi crediderim; ita cum horrore legi consilium quod 7. Pol. c. 16. suppeditat, nimirum ne nimia civium multitudo surgat & regio fortè non sufficiat ad omnes alendos, abortus esse faciendos, antequam fœtus vivat in utero intra quadragesimum scilicet post conceptionem diem. (b) Sed verò alibi religiosus longè differit idem Philosophorum Princeps: (c) magis afficitur causa gignens erga genitum, quam genitum erga gignentem. Quod ultimo loco adjicit Joh. de Dicastillo, filium non esse alterum à Patre, dum auctoritas faciendi dependeat tota ex hujus arbitrio: id quidem suo modo largior. Sed non sequitur: Pater habet Jus moderandi actiones filiorum: ergò in iis moderandis non peccare aut filio non rursus obligari potest. Nec ille unitatis respectus perpetuus est, uti supra diduximus.

Tb. XVI. Fixum ergò manet & obstinatum sedet, inter Patrem & Filium justum quoddam vel Justitiæ propriè dictam agendi, ut Pater debito Paterno non defunctus æquè injustitiæ vitio se contamineat. Unde nunc, adstructâ justitiæ proprietate, iterum nostra visio recurrit in partes: Utrum contra Justitiæ illam impingat Pater, si ipsum plane Legitimam privet. Vel utrum Legitimæ relictio referenda veniat ad debitum aliquod Paternum Juris Naturalis, adeò ut si illam omiserit Pater, contra ipsum Jus Naturale deliquisse intelligatur? Disputat de hocce debito Paterno ratione Legitimæ relinquendæ simul Joh. Cardin. de Lugo (d) ubi de successione liberorum in bona Paterna disquirunt.

(b) *Conf. Dn. Felæen ad d. l. Arist. Nicom. 8.*

(d) *de Just. & Jur. D. 24. Sect. 8. §. 2. num. 167.*

Ab

Ab initio discrimen fabricat inter jus divinum in specie dictum, quod voluntarium alii vocitant; e) & naturale. In priori successione filii in bonis paternis & per consequens legitimam haud fundari. Quo nomine Gomez. vellicat ambitiosè Levit. c. 25. v. 46. & Pauli dicto ad Galat. c. 4. v. 7. inhærentem. Nec id quidem immeritò. In Levit. loco enim dicitur quidem transmittere hereditatem Parentes ad liberos rdinariè & ab intestato: & ad Galat. proclamatur filius heres; inde tamen nondum ad necessitatem quandam & jus relinqvendi legitimam arguere licuerit. Sed hac de re viderint Theologi. Quoad Jus naturale iterum distingvit idè inter ipsam successione filiorū in bona Parentum: & alimenta; successione adscribi hæctenus Juri naturali posse; at non formaliter: alioquin spurios quoque debere succedere, qui naturâ inspectâ æqvè sint filii: neque enim naturam inter legitimos & illegitimos distingvere: verum potius fundamentaliter. Habere enim fundamentum in ipsa naturâ, quod filius succedat Patribus, & quod id lege præcipiatur, & etiam absque ullâ lege exequatur pater. De Jure verò naturæ esse, quod pater alimenta præbeat filiis in pueritiâ, & quando providere sibi non possunt.

Th. XVII. Necessitatem illam præstandi alimenta ad eò, magnificat Antonin. Diana verb. Pater. n. 6. ut ex Fagundez f) asserat, filium Magnatis, cui Pater non vult alimenta præbere secundum statum, posse sine mortali peccato (quam tamen distinctionem ab objecto petitam hæctenus non concedunt Pontificiis Dd. nostri Theologi) ducere uxorem divitem & nobilem, licet genere aliquantò inferiore, invito Parente. Cum tamen aliàs peccet mortaliter, etiamsi ducat æqvè nobilem, eò quod Patri non obtemperet in re gravi. Rationem tamen illam rejicit idem Diana (Trullench. g) Hinc Robertus Scharrockius: h) *Imprimis tamen & potissimum tenentur Parentes liberis alimenta, medicamenta & vitæ necessaria subministrare, cum aut defectu ætatis & judicii, aut infirmitatis vel morbi alicujus ratione ad seipsos sustentandos non sint idonei.* i) Atque hinc esse ait Francisc. Vivius k) quod Pater denergans alimenta filio perdat patriam potestatem. Quam in rem Samuel Pufendorff l) hæc tradit: *Quod si qui tamen Parentes non*

e) *Vid. Grot. de J. B. & P. L. 1. c. 1. §. 15. & ibi Magnif. Dn. Ziegl.*

f) *in Dec. tom.*

i. lib. 4. c. 4. n. 5.

g) *in Decal.*

tom. 1. L. 4. c. 1.

n. 13.

h) *de Offic. secund. Jus nat.*

cap. 7. n. 4. §. 2.

i) *Conf. Ferr.*

mand. Valqu.

Illustr. Contr.

cap. 106. n. 20.

seqq.

k) *Decis. L. 2.*

Dec. 322.

l) *in Elem. Jurispr. Univers.*

so-

L. 2. obs. 5. n. 10.

m) l. qui liberis
de R. N. l. ult.
C. de Dot.
prom. Ferdin.
de Castro Pa-
lao Oper. Mor.
part. 5. Tr. 32.
Disp. 9. punct.
4. §. 1. n. 1.
n) de Just. &
Jur. Tract. 2.
Disp. 273. per
L. Si totas C. de
Inoff. don.
o) L. 2. de J. B.
& P. c. 7. n. 4.
p) cit. sup. loc.

q) Theol. Mo-
ral. l. 5. tr. 10.
p. 3. c. 5. n. 8.

solum lege natura violata sed & communi affectu superato prolem alere nolint, & eam projiciant, illi nihil in eandem amplius Juris preterdere queunt, nec ab ipsa ullum amplius officium velut Parenti debitum exigere. Quinimò & ex alimentorum debito defluere videtur necessitas dorandi filiam. m) Quod tamen quomodo accipiendum sit, infra dispiciemus, tum quoque donationem in deminutionem Legitimæ factam revocandam esse, quatenus inofficiola sit, inde deducit Ludov. Molin. n)

Th. XIII. Atque inde fortè inductus Grotius o) persvasissimum sibi habet, naturali quidem rationi satis esse consentaneum, ut à Parentibus alantur liberi. Qui tamen simul distinctione adstruit inter debitum strictè sumtum pro obligatione, quam Jus expletorium inducit: & laxius pro eo, quod nisi inhonestè omitti non potest. Non ex priori sed posteriori fonte honestatem proficisci. Hinc Cl. Dn. Felden ad d. l. Grotii illum fontem per justum universale circumscribit, ratione hæc additâ, quod omnia animalia à naturâ ducantur ad alendum id, quod procrearunt, quem naturæ impulsus homines etiam excipiant: necesse ergò esse, quod nimis avarus sit, qui non det, ad quod dandum ipsa natura eum trahat & impellat. Alimenta igitur suggerenda proli esse contendit Sam. Pufendorf. p) quo usque sese ipsa commodè possit alere. Atque in eo ipso simul potissimam partem paterni officii verti, unde maxima gratitudinis necessitas liberis incumbat. Quippe non tam nudam generationem, quæ molestiâ careat, aut propriâ voluptate pensetur, Parentes imputare liberis posse, quâ laboriosam juxta & fidæ sollicitudinis plenam educationem, quâ pro cuiusque facultate in membra societati humanæ utilia formentur, Interim accuratè monet Magnif. Dn. ZIEGLERUS, Præceptor noster venerandus, ad d. l. Grotii honestatem illam cum vinculo arctiori esse accipiendam: cum non ex honestate tantùm, sed ex ipsa quoque necessitate naturæ Parentes liberis suis debeant alimenta, & contra naturales stimulos, contra Jus naturale, contra pietatem facere qui denegat. Paul. Laymann. q) nam & obligationem ad *alimento* ex honestate esse, & tamen non posse negari, quin arctius obligentur Parentes ad alendos liberos, quam ad *alimento*

beneficiarium. Quam necessitatem tanti aestimat Paulus r) ut necare eum non tantum, qui partum praefocet, sed & qui alimonia denegat, severe statuat. Tum vero circa Feldianam rationem illud incidit, & animalia quidem bruta pullis, & homines natis alimenta debere: ita enim ex mari delphinum pisciumque, ex avibus columbarum, aqularum, cornicum, gallinarum, ex quadrupedibus feris leonarum, pantherarum, tigris laudari exempla possent: f) sed illa ad haec praestanda naturae instinctu ferri: hos praeter naturam ratione quoque eò adduci.

Tb. XIX. Antequam provehamur ulterius operae, ut opinor, pretium fuerit, delineare paucis, quid alimentorum nomine veniat. Diffinit eadem in genere Arnisaeus t) quòd sint omnia onera & vitae necessitates. u) Eadem ferme conceptis verbis apud Wes. w) haec reperiuntur: *Victus* continentur, quae esui potuique cultuique corporis, quae ad vivendum homini necessaria sunt, vestem quoque victus habere vicem *Labeo* ait. Et caetera, quibus tuendi curandive corporis nostri gratiam utimur eam appellatione significatur. x) *Quin* imò alimentorum vocabulo non solum cibaria sive esus & potus atque vestitus; sed & habitatio continentur & bona institutio, ut civitati aliquando inservire possit alumnus. y) *Alendi* vero liberi sunt pro modo facultatum patrum. z) *Quamvis* vero Pater ad omnia, quae ad vitam & disciplinam pertinent, teneatur, a) non tamen ad sumptus studiorum gratiam faciendos strictè loquendo tenetur, pietas tamen aliud exigere videbatur. b)

Tb. XX. *Invisum* ergò stabit ex ipso jure naturali, adeoque *Justitia* propriè dicta ad alimenta praestanda liberis adstringi parentes. Unde dubium non proletrium subnascitur, num justè per exheredationem legitimam priventur liberi, cum ita simul, & alimentorum praesidiis defraudentur? Serio enim profliganda est illorum sententia, qui sibi existimant, quod Pater exheredem scripturus filium alimenta eidem relinquere teneatur. Quorsum inclinare *Scharok* c) videtur, ubi haec spargit: Propterea Patres liberos non nisi ex gravissimis causis exheredare potuerunt, d) exhereditatis vero aliquid relinquere debuerunt. *Quid* enim aliud

r) in l. 4. de agn. & aleu. lib.

f) *Vid. Cl. Dn. Boecler. ad d. l. Grot.*

t) *Relect. Pol. P. 1. c. 5.*

u) l. 5. §. Si Patrens de Agn. Lib. 1. Verbum victus 43. de V. S. l. Legatis L. fin. de alim. leg.

w) l. de agn. l. n. 4. d. l. 43. seqq.

x) *Conf. Wisensb. ad d. l. 43.*

y) *Conf. Perez. in Cod. de Alen. Lib. n. 20.*

z) *Vid. Brunnem. ad l. 3. 4. C. d. t.*

a) l. 5. §. 12. ff. eod.

b) l. 6. seq. de alim. vel. cib. leg. l. 4. ubi pup. ead.

c) §. de Carbon. E. dict. Dn. Struv

Exerc. 30. tb. 77

est

c) *cit. supr. loc. n. 3. lit. X.*

d) *Nov. 115. c. 3.*

e) *Vimm. in Praef. r. Inst. de Exher. lib.*

f) *S. 11. Inst. de J. N. G. & C.*

g) *Vid. Grot. cit. supr. loco.*

h) *l. 6. de J. & J.*

est exheredare, quàm eum, qui alioquin heres futurus erat, ab hereditate repellere? e) Quinimò tam enormia delicta filii exheredatione digni Jure novo existimantur, ut & alimentis privandus omninò videatur. Atqui verò Juris Naturalis septa transfuisse nomothesia Justinianea videbatur, adimens liberis certis casibus in Nov. 115. c. 3. expressis planè Legitimam & per hanc simul & alimenta: cum tamen idem Jus Naturæ, quo hæc debentur, immutabile existat. f) Cum igitur hoc migrare nemini detur, & verò eodem debeantur alimenta, nec Legitimam orbandi filii videbantur, cum illa huic simul insint.

Tb. XXI. Sed verò res tota ita habet: Alimenta liberis à Parentibus, jubente omninò Jure naturali præstanda veniunt. Et quidem propter periculum vitæ liberorum, & quod qui det formam, debeat etiam dare ea, quæ ad eam sunt necessaria. g) Quæ rationes exigunt, ut, & moriturus Pater cogatur relinquere filio alimenta, ne post mortem ipsius omni destitutus auxilio, vitæ discrimina incurrat. Nec hæcenus mecum satis cogito, quâ fronte hic non nemo vellicare possit Grotium, quasi posterior ratio, generalis nempe, non satis stringat: siquidem ex Philosopho deprompsit eam Grotius; sed pro præsentî thémate ad hypothésin translata hunc sensum infert: Pater cum dederit animam ac vitam filio, omninò etiam tenetur suppeditare ea, quæ ad illam sustentandam faciunt, & ita cum maximè alimenta. Quæ ipsa Jus quæsitum in bonis Parentum faciunt liberis, ut hi in totum à successione illorum excludi haud quaquam possint. Cum verò nihil certi determinaverit hic Jus Naturæ, Civile ad certam quantitatem sive Legitimam successionis Jus reduxit. Ubi enim ob suam generalitatem deficit Jus Naturæ Civili suppletur h) Scitum ergò Juris Naturæ est: Liberis aliquid ex hereditate Parentum est relinquendum. Scitum Civile in priori fundatum: Liberis Legitima est relinquenda. Atq; ita Legitima rectè dicitur Juris Naturæ materialiter ac fundamentaliter.

Tb. XXII. At verò quia Legitima Juris Naturalis robur participat solum propter alimentorum necessitatem, videbatur eadem saltem relinquenda indigis liberis, non in lautâ & auctâ parte

parte constitutis: cessante enim ratione legis, cessat & ipsa lex. Atque ex hinc opinatur Grotius i) Legitimam humanis legibus tolli haud posse, quatenus scilicet in Legitima insint alimenta necessaria. Nam quod supra sit, tolli posse, non repugnante natura. Interim si sanctionem Legis Civilis expendamus, certum est, textum generaliter satis in Nov. 115. c. 3. loqui adeo quod non distingvere, utrum liberi pauperes sint, an v. divites. Nam illa in princ. ita habet: Sancimus igitur non licere penitus Patri vel Matri vel Avo vel Avia, Proavo vel Proavia suum filium vel filiam vel ceteros liberos praterire aut exheredes facere in suo testamento, nec si per quamlibet donationem, vel legatum vel fideicommissum vel alium quemcumque modum eis dederit legibus debitam portionem, nisi probabuntur ingrati. Nulla igitur hic distinctio inter liberos cernitur. Id quod argumento inservit, liberis tam divitibus quam pauperibus relinquendam Legitimam esse. Ubi enius textus generaliter loquitur & capere eundem generaliter, nobis hactenus incumbit. Tum vero adeo tenerè cupit liberis rextus, ut nec titulo particulari amplius liceat Parentibus conferre testamento Legitimam liberis, sed honorabilis institutionis titulus ubique & in omnibus conspici debeat. Ut inde haud vanè cõcludatur, etiam si locuples filius fuerit, tamen eundem universalem titulum adhuc desiderari, nec sufficere particularem. Quæ omnia ab ipso Jure Naturali aliena haud quaquam censenda sunt. Non enim unicè & solummodo alimenta illud injungit Parentibus; sed naturalem simul amorem, cujus documentum haud vulgare ponitur, si liberis à Parentibus aliquid relinquatur. Adeo ut & hoc respectu Legitima Juri Naturæ haud inconcinne adscribi possit.

Tb. XXIII. Sed verò filiam locupletem dotare haud quaquam Parens k) ut & nec alimenta præstare eidem, tenetur alibi l) n. hæc leguntur: Ipsum autem filium vel filiam, filios vel filias & deinceps alere Patri necesse est, non propter hereditates sed propter ipsam naturam & leges quæ & à Parentibus alendos esse liberos imperaverunt & ab ipsis liberis Parentes, si inopia ex utraque parte vertitur. m) Quod utraque hæc puncta attinet, sicut à

C

i) *cit. sup. loco.*

k) *arg. l. 2. de Jur. Dot. l. fin. C. de Dot. prom. l. mulier 22. S. pen. ad SC. Treb.*
l) *l. fin. S. Ipsum 15. C. de Bon. quæ lib.*
m) *Gonf. Dn. Brunnem. ad dote hunc text.*

dote ad alimenta, ita ab utrisque ad Legitimam fallit eximie se-
qvella: illatio enim à separatis est. Dos enim ideò datur, ut eò fa-
cilius maritos inveniant uxores, alimenta, ne careant vitæ neces-
sariis charissima pignora, quæ rationes cum deficient in divitibus
abs se filiabus, Parentis quoque deficit debitum. Legitima verò
simul ad declarandum affectum est relinquenda, cum filiorum in-
teresse censeatur scire, Parentes decessuros ipsis optimè cupiisse &
suâ benedictione valedixisse. Quia de efficacius constare vix po-
terit, quam si voluntatem propensam relictione portionis heredi-
tariæ reddiderint testatorem.

Tb. XXIII. Remanebit igitur, Jure Naturali aliquid li-
beris affectus testandi relinquendum esse: id quod Jure Civili uti-
vidimus, ad Legitimam reductum est. Undè porrò illud conse-
ctarium fluit, Jure Civili vel statuto effici haud posse, ut planè ad
nihil quicquam liberis relinquendum obligentur Parentes: cum
ita ipsa charitas naturalis, certè ejus documentum ponendi occa-
siones, præscindantur. Et huc repetendum illud est n) Pa-
triam Potestatem in pietate magis quam atrocitate consistere de-
bere. Est quidem Civili Majestati integrum, moderari & limitare
Patriæ potestatis incunabula: at debita naturalia in illa socie-
tate tollere, haudquaquam. o)

n) l. 5. ad
L. Pomp. de
Parric.

o) arg. §. 3. Inst.
de leg. agn. tut.
& §. pen. de
Cap. Dim.

p) §. 11. Inst. de
J. N. G. & C.
q) Vid. Ludov.
Molin. de J. &
J. Tr. 5. Disp.
49. & 57.

Tb. XXV. Jam evoluta & excussa ad oculum se sistit du-
bitandi ratio quoad Legitimæ privationem: eam sc. quia Jure
Naturali debita esse intelligitur, injustè ob 14. illas causas aucto-
ritate Legum Civilium adimi à Parentibus ipsis Liberis videri:
cum Jus Naturale immutari se haud patiat. (p) Quod eò exten-
dunt Moralium Dd. ut ne à DEO quidem refigi & relaxari illud
posse, asseverent. (q) Sicut enim DEUS citra blasphemiam non
sanctus cogitari haud potest, ita nec injustus. Hinc Grotius huic
themati superaddit, quod quamvis immensa sit DEI potentia di-
ci tamen quædam posse, ad quæ se illa non extendat, quia quæ ira
dicantur, dicantur tantum, sensum autem qui rem exprimat, nul-
lum habere, sed sibi ipsis repugnare. Sicut ergò quo minus bis
duo sint quatuor efficere DEUS non possit: ita ne hoc quidem,
ut quod intrinseca ratione malum est, malum haud sit. Quam
illu-

illustrationem à non nemine lacessi, mirari subit, quia non phalangem suarum rationum in ea ponit Grotius; sed majoris lucis inducendæ attextit. Omne verò simile etiam aliquid dissimilitudinis præ se ferre amat. Nec eo nomine rejiciendum illud erat, quod quicquid de numeris fuerit propositum, versetur in materia necessaria: at justum in materia contingenti. Nam & justum illud cum maximè respectu DEI perpetuum & immutabile est, licet in singularibus quandoque migret, quod modò exputabitur. Unde sublimi spiritu commentatur Magnif. noster Zieglerus ad d.l. Grotii, quædam justa esse & dici, quæ DEUS aliter velle non possit, quæque ad eò sua justitia intrinseca omnem voluntatem DEI liberam antevertant. Quæ igitur ad eò perpetua sunt, ut DEUS aliter in iis velle non possit, utique non malè conferentur naturalibus, quæ propter sensum nostrum aliter cogitari nequeunt.

Th. XXVI. Jam decisionis cardinem ingrediamur, demonstraturi, per ademptionem Legitimæ in præscriptis à Jure Civili casibus nihil quicquam deliquisse Legislatores, nec peccare, ut nunc quidem est, Parentes exhæredationem secundum illam formam suscipientes. Nam hoc ultimum ex primo dimanat: cum ad legis injustæ observantiam nemo teneatur. Nimirum est quidem Jus Naturale in se planè immutabile, mutari tamen quandoque opinione hominum videtur: ita, quotiescunque aditur aliquid eidem, (r) utpote 7. testes ad testamentum esse necessarios: cum aliàs duo suffecturi viderentur. Quod argumentum tanti æstimat Gabr. Vasquez. (s) ut etiam conscientiam indè affici existimet. Porrò haud rarò sui vim perdere naturalia scita videntur in reb⁹ ipsis, ut habet Dominicus Soto, (t) quando nempe propter singularem circumstantiam eximitur objectum aliquod classi eorum, quæ legis tenor dicitat. Tunc verò non Jus mutatur Naturale, sed genuinum ejus objectum cum deficiat, & ipsius dispositio suspenditur. Id quod lumen rectæ rationis, à qua aliàs idem dependet, suggerit, & sine circumstantiis ejusdem applicationem fieri commodè haud posse, prudenter colligit atque concludit. Hinc pleno alveo distinctio decurrit inter Jus Naturale

(r) l. 6. de 7. & J.
(s) *Opusc. mor. de Test. c. 3. n. 1.*
(t) *de Just. & J. lib. 1. quæst. 4. art. ult.*

(u) *Conf. Hæg. de Roy de eo quod just. est lib. 3. tit. 4. & Ludov. Molin. tom. 1. Tr. 1. Disp. 4.*

(y) *l. 3. de J. & J. l. scientiam 45. §. 4. ad L. Aquil. conf. Wissenb. ad ff. Disp. 3. th. 8. seq.*

(x) *Conf. Gail. Tr. de Pac. Pub. c. 16.*

(y) *l. bona fides 31. ff. depos. (z) Vid. Bus. ad d. L. 31. §. 1. 15. eod.*

in thesi spectatum: & in hypothesi ratione septem Moralium circumstantiarum, quo modo sub mutationis aleam cadit. (u) At nec tunc quidem, si accuratè ponas calculum, mutari: quin potius deficere & de emergentibus illis casibus non disponere dicitur Jus naturale.

Th. XXVII. Allubescit rem exemplis, uno vel altero ad umbrare, ex ipso Jure Civili depromptis. Præceptum naturale esse; ne occidas, fugere neminem potest. Atqui verò ei, qui ab alio oppressus indiscrimine vitæ constitutus est, ad propriam salutem conservandam, ad orientem tandem interficiendi facultatem nemothesia Justinianea facit. (y) Cujus duas causas adducit ICtus in textu, alteram in corporis propria tutela, alteram in cognatione, quæ ex natura inter homines intercedit, fundatam. (x) Dum enim illam aliquis infrunitus susque deque habens, deposita humanitate, in alterius necem deproperat, violat Juris Naturalis præcepta & in truculentam bestiam quasi degener Juris Naturalis communionem ipse tollit & dirimit. Ita Juris Naturalis quoque scitum est, ut, quod nostræ fidei commissum fuit, repositenti restituatur; deportato tamen bona deposita à latrone spolia restitui prohibentur. (y) Qui textus circumstantiarum virtutes commemorat, restitutionem rei depositæ remorantium. (z)

Th. XXIX. Perinde igitur & in nostro casu, ut ita ad hypothesin descendamus, res erit comparata. Jus Naturale quidem dicitur liberis aliquid & mediante Jure Civili eisdem Legitimam à Parentibus relinqvendam esse; modo non contra obsequia & debita filialia peccaverint. Munivit societatem naturalem Paternam abs se jure simul DEUS Opt. Max. sanctissimo & immutabili. Quod quidem filiis injungit reverentiam & obsequium: Parentibus verò illorum sustentationem & dilectionem. Quod si ergò contra sui conscientiam, contra Jus fasque despiciatui habentes genitores liberi, injuriis ipsos proscindunt, vincula Juris Naturalis turpiter rupere: ut in niti deinceps societatis Juri vix possint, quod tam protervè impugnare laborarunt. Indignus enim suo Jure censetur esse, qui proprio eoque piaculari facto se ipsum eodem reddidit indignum. Et sicut ut homines amplius tractan-

tractandi non sunt, qui humanitatem exuisse censentur, sic
nec ut filii, qui filialem reverentiam dediscunt fœdè atqve
abjiciunt. Benè & scitè Carolus Molinæus: (a) *Recta* (a) *in addit.*
ratio dicitur alendos Liberos, Jus Naturæ *ad Decium in*
l. 8. ff. de R. J.

obligat: at contra data justa causa denegan-
di, nec recta ratio, nec Jus Naturæ obligat.

Et Rob. Scharock: (b) *Limitatio Legis Naturæ de* (b) *de Offic.*
prolis cura scilicet, nullam constare obligatio- *Sec. Jus Nat.*
nem ad conferenda in eos beneficia, qui erga *l. 7. n. 3.*

Parentes ingrati, vel moribus generaliter
profligatis evaserunt. Proinde sequentia duo bro-
cardica probè veniunt notanda: Filiis, ut filios se gerentibus,
Legitima Jure Naturali à Parentibus debetur adeoqve nec
adimi potest. Et exadverso: Filiis filialem observantiam
susqve deqve habentibus à Parentibus illa haud debetur. Et
hoc est, quod in d. Nov. 115. c. 3. insequitur: nisi probabuntur
ingrati.

Th. XXIX. Jam verò porro in disceptationem succe-
dit, quoniam Liberi & quibus factis ipsi ita venisse contra
officium intelligatur, ut sui nominis etiam censeantur fecisse
jacturam. Atque hoc ipsum cum Jure Naturæ non deprehen-
deretur determinatum, manum admoverunt huic negotio
Legislatores, ac ad certum censum redegerunt easdem causas.
Hinc in nostra Nov. 116. c. 3. porro insequitur: Sed quia causas,
ex quibus ingrati Liberi debeant judicari in diversis legibus
dispersas & non aperte declaratas invenimus: quarum aliquæ
nec dignæ nobis ad ingratitudinem visæ sunt: aliquæ verò
cum essent dignæ, prætermisæ sunt: ideo necessarium esse
perspeximus, eas nominatim præsentī lege comprehendere;

ut præter ipsas nulli liceat ex alia lege ingratitudinis causas apponere, nisi quæ in hujus Constitutionis serie continentur.

Th. XXX. Quibus Novellæ suæ verbis Sacratissimus Imperator ab initio quidem causam impellentem suæ Constitutionis intexit: quæ erat dispersio causarum in quamplurimis Legibus. Unde simul haud obscure colligere est, omnino easdem causas Legibus fuisse definiendas. Sed nec sine disceptatione stetisse hanc determinationem; dum de pondere & dignitate causarum illarum subinde inter se dissidenti pugna contenderint Jurisconsulti. Eas verò se præclare nominatim expressisse & in certum numerum coëgisisse. Atque ita supplevit nomothetæ Civilis officium Juris naturalis sancitæ, quatenus hoc propter suam generalitatem deficiebat. Nimirum cum ex ipsius Juris Naturalis rudimentis & fundamentis gravis injuria opinionem liberorum exulare faciat, species ejusdem compilavit Noster, exheredatione cum maximè dignas. Nec dubitare habebit quispiam, quin omnes & singulæ in nostra Nov. 115. cap. 3. expressæ causæ sint pro prægnantibus satis & dignissimis habendæ. Quas quidem decurrere in præsens non vacat, nec pagellarum, intra quas nos coarctavimus, angustia permittit. Sufficiat nobis demonstrasse, licere Parentibus salvâ conscientiam exheredare liberos justis de causis & harum determinationem arbitrio Legislatorum in Republica esse relictam. Sed & memoratas in Novella ita esse comparatas, ne quidem ambigendum erat aut disputandum curiosè. Nam cum Jus Naturale ipsum non discretè communicaverit rectæ rationis dictamini causas exheredatione dignas, vix definitio auctoritate publicâ facta hic poterit lacesse vel turbari: siquidem & alias in iis casibus, ubi aperta est Legislatoris voluntas, servandâ lex fuerit, utut dura atq; aspera visa, multò magis ergò id in arbitrariis determinationibus procedet. Militat enim optima &

& eximia planè pro Legislatore præsumtio, ipsum sine iusta causa constituisse nihil quicquam. Et quàm sæpè nos latet Legis ratio, quæ apud nomothetam utramque fecit paginam? Hinc Vinnius c) hæc habet: *Scilicet hoc inter homines Lex affert, ut habeamus, quod in iudicando sequamur, quamvis fortè id, quod sequimur, altero quod non sequimur, non sit melius & æquius.* Ut & in L. Et ideò 21. de LL. hæc scripta reperiuntur: *Iis rebus enim & negotiis aliquod certi definiendum est, neque de Legibus, quarum certa est sententia, disputari oportet: cum aliòquin multa eaq̄ certissima subverti possent.* Vid. Dn. Stru. d) secus comparatum esse in iis videtur; si quæ Leges ipsum Naturale Jus impugnent evertantque. Vel ut Svarez e) adstruit, illæ sint tyrannicæ vel iniquæ notoriè. Quam in rem ita ratiocinatur Domin. Soto: f) *Lex humana iniusta non obligat in foro conscientie. Conclusio ex superioribus sit notissima. Nam Lex iniusta, cum recta non sit, regula esse nequit; atque adeò neque Lex: quæ autem non est Lex, obligat neminem.*

c) in *Quest.*
Sel. L. I. c. 2.

d) *Exerc. 2.*
th. 47.

e) *de leg. L. 3.*
c. 21.

f) *cit. sup. loc.*
L. I. quest. 6.
art. 4. fol. 13.

Tb. XXXI. Caterùm usquevaque mirificè Justitiam enumeratarum causarum in Nov. 115. c. 3. commendat & evidentiorē reddit, quod in singulis cernatur grande factum filii, ex quo contemptui habuisse filialem observantiam, haud frustrà censerī queat. Unde in proclivi est, liberos, qui peccaverunt nihil, neutiq̄vam etiā exheredari posse. Interim verò hac ratione iniquitatis cujusdam insimulabitur antiq̄va exheredandi ratio, qua immeritos etiā liberos, quin imò & posthumos arcere à sua hereditate integrum fuit Parentibus. Hinc alicubi g) ita insit Imperator: Posthumi quoq; liberi vel heredes institui debent vel exheredari. Jam si liberis debetur Legitima Jure Naturæ, quamdiu suum officium fecerint vel certè contra illud non impegerint, qui factum fuit, quod & eos nihilominus exheredandi liberam dederit facultatem Parentibus Jus Civile vetustius? Possemus declinare hujus dubii discussionem, eò, quod illud rigidius visum punctum in sæpiùs laudata Novella nostra correctum sistatur. Non enim sapit Andreæ Alciati sententia h) statuentis serìò, adhuc post Novellam nostram ipso quidem Jure valere Posthumi exheredationem, licet inofficiosi querela expugnari possit. Nam in dicta Novella prohibentur Parentes liberos suos quoscunq̄ve, ad eòq̄ve etiā posthumos exheredare, nisi nominatim causa adjecta. Jam quicquid prædicatur de genere, prædicandum est etiā de specie quavis. Nunc posthumi sub nomine liberorum includuntur, i) quidni ergò etiā de his locutus censetur Imperator? k) Quid? quod elogium sive nominatim adjecta causa in vitio posita sit, & hoc verò affricari posthumo haudquaquam poterit arg. l. si quis 33. §. 1. C. de inoff. testam. Utiq̄ve igitur ejusmodi exheredationis species tanquam contra leges facta pro nulla habebitur, arg. l. 5. C. de LL. Quicquid ejus sit, quia antiquitatis nihil ignorandum arg. §. 1. Instit. de Testam. ordin. etiā ejus rationes sustineri ac defendi, quantum ejus fieri potest, debent.

g) *Vid. l. 30. ff. de Lib. & post. bum. her. instit. l. exher. §. 1. J. de Exher. Lib.*

h) *Lib. 4. Paradox. cap. 10.*

i) *§. fin. qui test. tut. dar. pos. l. Nomen filiarum. 164. i. V. S.*

k) *Conf. Ungep. Exerc. 8. q. 7.*

Tb. XXXII.

Tb. XXXII. Plurimi rigore patriæ potestatis, quæ
valuerint in suos liberos Jure Roman. Parentes, illam libe-
ram exheredandi facultatem sufficienter excusari sibi per-
svasissimum habent. Unde huic dubio moto Paulus Voët. l) hunc in modum satisfacere allaborat: Licet justâ de cau-
sâ exheredes non sint futuri (posthumi) quod ingratitude-
nis vera causa non cadat in posthumos, nihilominus propter
Jus patriæ potestatis exheredari potuerunt. Ut tamen per
querelam testamentum rumpatur, sicuti natis exheredatis
eo remedio rescinditur. §. 1. hic. Etenim ingens admodum
patriæ potestatis jus fuisse vel ex §. 2. Inst. de P. P. constare
poterat, ubi ejusmodi potestas Parentibus in liberos attri-
buitur apud Romanos, qualem nulli alii homines habue-
rint. Quæ & ad Jus vitæ & necis porigitur in l. ii. de lib.
& Posthum. m) Digna, quæ in hanc rem transcribantur

l) in Comm. ad
Inst. tit. de Ex-
her. Lib. §. 1.
n. 2.

m) Conf. l. 22.
§. 4. ad L. Jul.
de Adult.

Arnoldi Vinnii ad paragr. 2. Institut. de P. P. verba sunt:
*At Romanorum in liberos potestas neque fi-
nem habuit neque modum. Non finem,
quia in omne vitæ filii tempus producta fuit,
etiamsi summos honores gesisset, & laudem
singularis erga Rempublicam studii consecu-
tus esset. Non modum, quia immensa fuit
& planè de omnibus. Nam primum ex Lege Ro-
muli, repetita postea & confirmata à Decem-
viris, filiusfam. in Patris sui manu potesta-
te mancipioq₃ erat, habebatq₃ Pater in eum
Jus vitæ & necis terq₃ venundandi potesta-
tem.*

D

Tb. XXXIII.

Th. XXXVII. Dicit illa ratio quidem proximam causam exheredationis liberorum, cum natorum, tum posthumorum; at si ulterius inquiramus, nova opus fuerit, quia Jus Civile in illo rigore introducendo defendi possit, ut prima vix, quod mihi puto, suffecerit. Subinde enim obstinatio aliquis urgebit male Jus Civile ejusmodi rigorem tolerasse non tantum, sed permisisse etiam & induxisse. Relinquo hoc in passu liberum suum cuique judicium; mihi vero sequens temperamentum arrisit hactenus. Concedebat DEUS Ter. Opt. Max. post lapsum deplorandum Adamo imperium in seductricem Evam & mediante hac in natos ex ipsa susceptos. Atque hinc imperium maritale & Paternum. Quæ ipsa etiam Patresfam. segetes in uxores atque liberos exercebant. Postquam vero multitudine jam sua laborabant familiarum, presentiori regimine opus videbatur, quo ipsa etiam familiarum capita in ordinem redigi possent. Tum vero Majestatis axioma à cælo demissum & quidem excellentiori potestate, ut simul inferiora illa imperia moderandi & certis limitibus circumscribendi vel in sua naturalitate relinquendi arbitrium liberum obtineret. Id quod etiam usu venisse in singulis Rebuspub. ex facili deprehendimus. In quibusdam ergo & Patria potestas sibi relicta in quibusdam temperata, in aliis publico regimine maximam partem circumscripta legitur. In Romanorum Republica quoque non unum habuit, scilicet Patria potestas. Ab initio enim summa illa fuit & secundum sua incunabula absolutior, unde etiam rigorosa proclamatur. Atque tum temporis etiam licuit Patri exheredare filios etiam sine causa nominatim adjecta. Sicut enim ipsi Patresfam. extra Rempub. neminem habebant superiorem in terris, qui hæc talia ipsis prohibere valuisset: ita etiam illud Jus in eodem tenore voluere promanere Romani, ut eodem majori libertate Cives gaudere viderentur. Indè v. nihil iniquitatis habuisse & tum temporis Jus Romanum rectè dicitur. Neque enim illud jus Patresfam. exheredes scribere liberos jam natos

natos vel etiam posthumos quin potius Conscientiæ Paren-
tum reliquit, quid in hoc casu facere malint. Adeoqve quam
hic inducere potuisset Jus Civile determinationem arbitrio
Parentum adhuc relinqvebat, idqve ratum futurum pronun-
tiabat. Successu verò temporis Majestatis possessores exerci-
tium illud Patriæ potestatis mirum in modum transforma-
runt & ita exheredandi facultatem antè diffusam coarctarunt
admodum. Ut hodiè non nisi maleferiati liberi pronuntiari
exheredes testamento possint.

Th. XXIV. Præter hæc advertendum sedulo,
& jure veteri in promptu fuisse aliquod remedium exhereda-
tis sine causâ liberis, qverelam nempe inofficiosi testamenti,
quam contra voluntatem Patris agere illi & obtinere potue-
runt. n) Et hoc est, quod alibi o) inspergit, liberos judicio
Parentis nisi meritis de causis summoveri à successione Pa-
rentis hand posse. Quorsum & Imperator noster p) colli-
masse censetur, quando ingratitude causâs in diversis legi-
bus dispersas & non aperte declaratas memorat. Quæ res
argumento inservit, jure civili antiquo etiam exheredan-
di arbitrium non fuisse per omnia abso-
lutissimum.

n) *pr. J. de in-
off. test. L. 3. 4.
ff. eod.*

o) *in L. 7. pr.
de Bon. damn.*

p) *in Nov. 115.
c. 3.*

TANTUM.

Ad Generosum & Nobiliss.

DN. CAROLUM AUGUSTUM

à Neitzschitz /

Fautorem amicissimum.

Nunc iterum prodit tua virtus, *optime*
Neitzschitz,
Nobile demonstrans omnibus inge-
nium. *Quam*

Quàm solers etenim *Themidis* tu sacra fre-
quentes,

Quod jam pertractas thema docere po-
test.

Scilicet ingenitus generoso sanguine natis
Ad quæcunqve sient ardua magna a-
mor.

Sed verò ut fortes, *Martis* qui castra sequn-
tur,

Non sua destituunt præmia grata vi-
ros,

Sic quoque qui bello perdocto fortiter in-
stas,

Non dêerunt quondam digna tropæa
Tibi,

gratulabundus dabit

PRÆSES.

05 A 1860

ULB Halle

3

003 787 885

VD17

Inches

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

Centimetres

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

D. B. V.

ATIO JURIDICA

DE

ATIONE

ITIMÆ,

QVAM
ONSENSU

CTORUM ORDINIS,

RÆSIDE

NOBILISSIMO.

EDO *Straussen/*

J. U. L.

STUDIORUM PRO-

VITERNUM DEVENE-

RANDO,

E DISQVISIONI

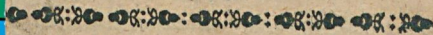
SUBJICIT

GUSTUS von *Reichschiz/*

QVES MISN.

XXXI. DECEMBR.

NO cl. Ic. LXVII.

ENCKELIANIS.

18.

18